

“นาง” คำยืมจากภาษาเขมร หรือคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีน

“Nang” is it a loanword from Khmer or Thai-Chinese cognate

เมชฌ สอดส่องกฤษ
Metcha Sodsongkrit

บทคัดย่อ

นักภาษาศาสตร์มีความสนใจศึกษาเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายมาตลอด ผลที่ได้จากการศึกษานำไปสู่การจัดแบ่งตระกูลภาษาอย่างถูกต้อง ยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถชี้ชัดถึงความสัมพันธ์ของชนชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี คำยืมเกิดจากการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างภาษาหนึ่งกับอีกภาษาหนึ่ง ส่วนคำศัพท์ร่วมเชื้อสายคือคำที่นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าครั้งหนึ่งเคยเป็นภาษาเดียวกัน แล้วพัฒนาแตกสาขาไปเป็นภาษาอื่นๆ แต่ยังคงลักษณะทางภาษาแบบเดิมเป็นเหตุผลในการจัดให้เป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน ในดินแดนที่มีความใกล้ชิดและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันจะพบคำเหล่านี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งยากที่จะตัดสินว่าเป็นคำยืมระหว่างกันและกันหรือเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับภาษาที่เคยมีความสัมพันธ์กันมาแต่อดีต เช่นภาษาไทยที่มีความใกล้ชิดกับภาษาเขมร แต่ในขณะเดียวกันก็เคยมีความสัมพันธ์ร่วมกับภาษาจีนมาตั้งแต่อดีต บทความนี้วิเคราะห์คำว่า “นาง” ในภาษาไทยว่าเป็นคำที่ยืมมาจากคำภาษาเขมรหรือเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับคำในภาษาจีนโดยอาศัยข้อมูลทางประวัติศาสตร์และบันทึกข้อมูลทางภาษา โดยได้สรุปแนวความคิดสองประเด็นคือ “นาง” ในภาษาไทยไม่ได้ยืมมาจากคำในภาษาเขมรแต่เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับ

Photography: Chan Dara
Printed by: 3DGraphics Publishing

ภาษาจีน และประเด็นที่สองคือ คำเดียวกันนี้ในภาษาเขมรมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์

คำสำคัญ ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ คำยืมในภาษาไทย คำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีน

Abstract

Linguists have long been interested in researching cognates. The outcome of this research lead to the creation of the concept of language families. Furthermore, it can bring to light relationships between various human ethnic groups in certain areas. Loanwords occur when there is communication between speakers of different languages. Cognates, however, are words that have the same origin and that changed and evolved to become new languages. At the same time, some characteristics still remain so that the words are specified as cognates. In regions where cultures are similar and the history is shared, many words containing some of the same characteristics are found, and sometimes it is difficult to determine whether they are cognates or loanwords.

The Thai language, which is related to both Khmer and Chinese, has the word nang, meaning woman. The present article, using historical data and linguistic evidence, considers whether the word nang is a loanword from Khmer or a cognate with a Chinese word. The research draws two conclusions. The first is that nang is not a loanword from Khmer, but rather, a Thai-Chinese cognate. The second conclusion is that the word nang in Khmer is connected to middle historic Chinese.

Key Words: historical linguistics; Thai language loanwords; Thai-Chinese cognates

ความนำ

ภาษาไทยกับภาษาเขมรมีความใกล้ชิดกันมาแต่โบราณทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน มีการหลั่งไหลถ่ายเท ยืมคำซึ่งกันและกันเป็นจำนวนไม่น้อย กระทั่งคนไทยเองก็ไม่ได้รู้สึกว่คำที่ใช้อยู่เป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคำราชาศัพท์ล้วนยืมมาจากภาษาเขมรแทบทั้งสิ้นด้วยเหตุความใกล้ชิดทางภาษานี้เอง ทำให้บางครั้งเกิดความสับสนและเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องคำยืมและคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เป็นความจริงที่ว่าในภาษาไทยมีคำที่เป็นคำยืมมาจากภาษา

เขมรจำนวนมาก คำศัพท์ที่ภาษาไทยมีความคล้ายคลึงกับภาษาเขมรส่วนใหญ่ จึงถูกตัดสินว่าเป็น “คำยืม” เพราะเป็นภาษาต่างตระกูลกัน ในขณะที่การศึกษา คำศัพท์ร่วมเชื้อสายจะศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ของภาษาที่จัดอยู่ในตระกูล ภาษาเดียวกัน แต่ในภาษาไทยมีคำศัพท์อีกเป็นจำนวนมากที่หากมองในมิติ ของคำศัพท์ร่วมเชื้อสายแล้วกลับพบว่า คำหลายคำที่เข้าใจกันว่าเป็นคำยืม มาจากภาษาเขมร แท้ที่จริงแล้วเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาไทยกับ ภาษาอื่นในตระกูลภาษาเดียวกัน ไม่ใช่คำที่ยืมมาจากภาษาเขมรแต่อย่างใด และหากศึกษาลึกลงไปอีก อาจพบว่าคำที่คิดว่าภาษาไทยยืมมาจากภาษาเขมร นั้น แท้ที่จริงเป็นคำศัพท์ที่ทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรต่างได้รับอิทธิพลมาจาก ภาษาอื่นก็เป็นได้

งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาจีน

เกี่ยวกับการจัดแบ่งตระกูลภาษาของภาษานี้ นักภาษาศาสตร์มี ข้อคิดเห็นแตกต่างกันไปหลายทฤษฎี ความแตกต่างนี้ไม่เพียงเกิดขึ้นในเรื่อง ของการจัดแบ่งตระกูลภาษา หากแต่ยังเกี่ยวข้องไปถึงชื่อเรียกภาษาด้วย ไม่ว่าจะเป็น ไทย ไท ไต ไต ลาว สยาม กัมพู ในภาษาจีนก็เช่นเดียวกัน มีตัวอักษรที่เรียกชื่อภาษาไทยหรือชาวไทยอย่างน้อยสี่ตัวขึ้นไป คือ 泰 (tài) 傣(dǎi) 台(tái) 暹(xiān) แต่เราจะไม่ถกเรื่องชื่อเรียกภาษาไทยในที่นี้ เพราะมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากมายแล้ว เช่น เรื่องเดช (2531) ในหนังสือชื่อ “ภาษาถิ่นตระกูลไทย” จิตร(2519) ในหนังสือชื่อ “ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาวและขอมและลักษณะทาง สังคมของชื่อชนชาติ” สุริยา (2548) ในหนังสือชื่อ “นานาภาษาในเอเชีย อาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท” แต่สิ่งสำคัญที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ การจัดแบ่งตระกูล ภาษาที่แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและจีนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อไม่ให้

เกิดความสับสน ผู้เขียนจะอาศัยแนวความคิดของ สุริยา (2548) ที่ว่าคำว่า “ไท” เป็นคำที่เป็นกลางมากที่สุด ในบทความนี้จึงจะเรียกตามว่า “ภาษาตระกูลไท” ยกเว้นการอ้างอิงข้อความคิดของนักวิชาการท่านอื่น จะคงคำเรียกตามที่อ้างมา

โดยทั่วไปถือว่าภาษาไทยเป็นตระกูลย่อยภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาใหญ่ จีน-ทิเบต ซึ่งภาษาตระกูลจีน – ทิเบตนี้ เป็นตระกูลภาษาที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ (1) สาขาภาษาจีน (2) สาขาภาษาไทย (3) สาขาแม้วเย้า (4) สาขาทิเบตพม่า (เรื่องเดช: 2531) อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์หลายท่านเรียกชื่อตระกูลภาษานี้แตกต่างกันไป อย่างเช่น Grierson (1903-28) เรียกรวมเป็นตระกูลเดียวกันกับภาษาจีนว่า ตระกูลภาษาไทยจีน (Siamese-Chinese family) Benedict (1975) เรียกว่า ออสโตร – ไทย (Astro-Tai) เพราะเห็นว่าเป็นสาขาหนึ่งของตระกูลออสโตรเนเซียน ต่อมา มีการตั้งชื่อตระกูลภาษาไทยอีกหลายชื่อด้วยเหตุผลต่าง ๆ เช่น บ้างเรียกว่า ตระกูลภาษาไทย ตระกูลภาษาไต แยกออกมาเป็นตระกูลภาษาใหญ่ต่างหาก บ้างเรียกว่าตระกูลคำไต (KamTai family) และภาษาไตอีก (Daic) โดยรวมภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่พูดในประเทศต่างๆ 8 ประเทศเป็นตระกูลเดียวกันหมด (เรื่องเดช: 2531) Benedict (1942) ได้ตั้งชื่อตระกูลภาษานี้ใหม่ว่า ตระกูลภาษาไทยกะได (Tai Kadai) เพื่อให้ครอบคลุมถึงภาษาไทยถิ่นที่พูดอยู่ที่เกาะไหหลำ อ่าวต๋วนเกีย และภาษากลุ่มตระกูลภาษาไทยที่พูดอยู่ที่ประเทศจีน และเวียดนามทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งภาษาตระกูลไทโดยยึดหลักภูมิศาสตร์ นักนิรุกติศาสตร์ของไทยในอดีตที่สำคัญคือพระยาอนุมานราชธน(อ้างในเรื่องเดช : 2531) ได้แบ่งภาษาตระกูลไทยออกเป็น 4 กลุ่ม โดยอาศัยหลักทางภูมิศาสตร์ คือ (1) ไทยกลาง คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศไทย

(2) ไทยจีน คือภาษาไทยที่พูดอยู่เขตประเทศจีนบริเวณกว้างสี่ ไกวเจา กวางตุ้ง เช่นภาษาไทยลาย ไทยลู่ ไทยย้อย ไทยไท้ ไทยนุง (3) ไทยตะวันตก คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในพม่า เช่น ไทยใหญ่ ไทยเขิน ไทยอาหม (4) ไทยตะวันออก คือภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศเวียดนาม และลาว เช่น ไทยไท้ ผู้ไทย ไทยลาว

การใช้หลักเกณฑ์ทางภาษา เช่นหลักการกระจายคำและเสียง จะเป็นที่ยอมรับในการจัดกลุ่มภาษา นักวิชาการที่สำคัญคือ Li Fanggui (1959) ใช้เกณฑ์ทางการกระจายคำศัพท์ ลักษณะทางเสียงและพัฒนาการทางเสียงแบ่งกลุ่มภาษาไทยออกเป็นถิ่นต่างๆ 3 กลุ่มด้วยกันคือ (1) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่นภาษาไทยสยาม ลาว ลื้อ อาหม (2) กลุ่มกลาง เช่น ภาษาไท้ นุง Lung-Chow (3) กลุ่มเหนือ เช่น Wu-ming, Ch'ien-chiang, His-Lin, Po-ai

ยังมีนักภาษาศาสตร์อีกหลายท่านที่ศึกษาภาษาตระกูลไท และจัดให้ภาษาที่พูดอยู่ในประเทศจีน หรือภาษาที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนเป็นสมาชิกในภาษาตระกูลไท เช่น John F. Hurtmann (1986) จัดแบ่งภาษาไทย เฉพาะกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ของ Li Fanggui เป็นกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่าง ตอนกลางและตอนบน กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่างนี้ครอบคลุมไปถึงตอนใต้สุดของตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และยังมีนักภาษาศาสตร์ในยุคต่อจาก Li Fanggui อีกหลายท่าน เช่น Marwin Brown (1965), William J. Gedney (1972), James R. Chamberlain (1972) ก็ได้ดำเนินรอยตาม Li Fanggui โดยในการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทล้วนมีความเกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลจีน หรือเป็นภาษาไทที่พูดอยู่ในประเทศจีนทั้งสิ้น เรืองเดช (2531) นักวิชาการภาษาตระกูลไทยได้จัดแบ่งภาษาตระกูลไทยออกเป็น “กลุ่มไท” โดยรวมภาษากลุ่มไทสยามและลาวไว้ในกลุ่มเดียวกัน และ “กลุ่มไต” รวมภาษาไตยวน ไตหลวง ไตจีนไว้

ด้วยกัน สุริยา (2548) ให้ความเห็นว่า “นอกจากภาษาที่อยู่ในตระกูลภาษาไทยแล้ว ยังมีภาษาอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่นักภาษาศาสตร์ไม่จัดเข้าอยู่ในตระกูลไท เพราะลักษณะทางภาษาจัดได้ว่ามีความสัมพันธ์ห่างจากภาษาตระกูลไทออกไป แต่ก็ยังเป็นความห่างที่เห็นได้ว่ายังมีร่องรอยของสายใยความสัมพันธ์เดิมอยู่ ภาษาเหล่านี้สืบเชื้อสายมาจากภาษาที่นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของภาษาตระกูลไทคือที่เรียกว่าภาษาตระกูลกะได (Kadai Language Family)” จากข้อมูลการศึกษาและการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทจะเห็นว่าภาษาไทยมีร่องรอยความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนอยู่

ตามทฤษฎีของนักวิชาการจีน จัดภาษาไทยอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบต สาขาภาษาต้งไก สาขาย่อยภาษาไต (梁敏, 张均如: 1996) และเพื่อยืนยันว่าภาษาไทยจัดอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ตลอดจนการสนับสนุนแนวคิดเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์ว่าเป็นภาษาในตระกูลภาษาเดียวกัน การศึกษาเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนจึงเป็นความสนใจของนักภาษาศาสตร์และนักศึกษามหาวิทยาลัยไทยจีนมาช้านาน งานที่สำคัญที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยและจีนในยุคเริ่มแรกคือ A.Conrady, K.Wulff (อ้างใน 龚群虎: 2002) เสนอแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ของระบบเสียงวรรณยุกต์ โดยได้สรุปกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ของระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยและจีน นอกจากนี้ยังเปรียบเทียบคำศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยหรือภาษาอื่นในสาขาภาษาไท พบว่ามีคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกว่า 200 คำ

งานที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่ง เป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงด้านจีนศึกษาชาวไทยคือ A Study of Sino-Thai Lexical Correspondences ของ ประพิน มโนมัยวิบูล ที่เสนอต่อ University of Washington (P.Manomaivibool: 1975) งานวิจัยชิ้นนี้เปรียบเทียบคำศัพท์ร่วมเชื้อสายในภาษาไทยและจีน โดย

มุ่งเน้นยืนยันความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงในทั้งสองภาษา โดยรวบรวมคำศัพท์ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนถึง 600 คำ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา เปรียบเทียบคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยกับภาษาจีนในยุคกลางประวัติศาสตร์เลยทีเดียว นอกจากนี้ยังขยายขอบเขตการวิจัยไปถึงภาษาจีนและภาษาอื่นในสาขาภาษาไทย โดยใช้ข้อมูลคำศัพท์ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ของ B.Karlgren (อ้างใน 龚群虎:2002) และภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์ของนักวิชาการชาวจีน หลี่ ฟางกู่ย (李方桂:1976) งานวิจัยนี้ไม่เพียงสามารถรวบรวมจำนวนคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนที่เพิ่มมากขึ้นกว่านักวิจัยอื่นๆที่ผ่านมา แต่ยังสามารถยืนยันแนวคิดในเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนอย่างกว้างขวางอีกด้วย

นักวิชาการชาวจีน หลี่ ฟางกู่ย (李方桂:1976) ให้ความเห็นเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนว่า ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนเหมือนอย่างภาษาจีนมีความสัมพันธ์กับภาษาทิเบต ล้วนแล้วแต่เป็นภาษาร่วมสายเลือด และเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นนี้ หลี่ ฟางกู่ย ได้รวบรวมคำศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาจีนกับภาษาในสาขาภาษาไทย (ไท) ร้อยกว่าคำ ซึ่งถือเป็นคัมภีร์ศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนเล่มสำคัญเลยทีเดียว

งานวิจัยชิ้นล่าสุดที่สนับสนุนแนวคิดคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนคือ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ กง ฉวินหู่ ที่เสนอต่อมหาวิทยาลัยฟู้ตัน เมืองเซี่ยงไฮ้เรื่อง ยุคสมัยของคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีน (龚群虎:2002) ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นวิวัฒนาการความสัมพันธ์ของภาษาไทยและจีนในแต่ละยุค โดยแบ่งความสัมพันธ์ภาษาไทยจีนเป็น 3 ช่วงคือ (1) คำศัพท์ร่วมสายเลือดภาษาไทยจีนซึ่งหมายถึงคำศัพท์ที่เคยเป็นภาษาเดียวกันมาตั้งแต่อดีต (2) คำศัพท์ที่มีการถ่ายทอดซึ่งกันและกันในยุคสองพันปีลงมา (3) คำศัพท์ที่ภาษาไทยยืมมาจากภาษาจีนในยุคที่ชาวจีนอพยพไปตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

ในระยะร้อยสองร้อยปีมานี้ นับเป็นการเพิ่มเติมความรู้และวงคำศัพท์ให้กับ วงการศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนเป็นอย่างมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาภาษาไทยและเขมร

Diffloth, Gerard (1974) จัดภาษาเขมรอยู่ในภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญเขมร สาขาย่อยภาษาเขมร ภาษาเขมรกับภาษาไทยแม้จะจัดอยู่คนละตระกูลภาษากัน แต่ด้วยความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ ภาษาเขียน ระบบไวยากรณ์ เหมือนกันจนน่าสงสัยว่าจะเป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน หรือเหมือนกันมากกว่าภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกันบางภาษาเสียด้วยซ้ำ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเขมรศึกษาของไทย กาญจนา นาคสกุล (กาญจนา:2511) กล่าวไว้ว่า “ภาษาเขมรดูจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยหลายประการเป็นต้นว่าการลำดับคำเข้าประโยค การใช้ลักษณะนาม การใช้ราชาศัพท์ ฯลฯ ” นักวิจัยด้านเขมรศึกษาแห่งดินแดนอีสานใต้ อันเป็นภูมิสำเนา ภาษาเขมรสูง สงบ บุญคล้าย (สงบ : 2529) ก็ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของภาษาเขมรและภาษาไทยไว้ด้วยเช่นกัน ความตอนหนึ่งว่า “แม้ว่าภาษาไทยและภาษาเขมรจะไม่จัดอยู่ในตระกูลภาษาเดียวกัน แต่เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันมาแต่โบราณ จึงทำให้มีคำศัพท์ใช้ร่วมกันอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งก็คงจะเป็นผลมาจากที่ภาษาทั้งสองยืมคำในภาษาของกันและกันมาใช้เป็นระยะเวลานานแล้วนั่นเอง”

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นเกี่ยวกับความสอดคล้องกันของภาษาเขมรกับภาษาไทย พอจะมองเห็นภาพว่าทั้งสองภาษามีความใกล้ชิดกันเพียงใด แต่เพื่อเน้นย้ำให้เห็นชัดถึงความสัมพันธ์ของภาษาทั้งสอง สามารถยืนยันได้ด้วยงานวิจัยและพจนานุกรมเปรียบเทียบภาษาไทยและเขมร งานการศึกษาที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาเขมรที่ผ่านมาก็มีจำนวนไม่น้อย

ที่สำคัญเห็นจะได้แก่ สมชาย (2527) โดยได้ให้รายละเอียดไว้ว่า “คำเขมรที่ปรากฏอยู่ในคำไทยตามหลักฐานจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งตีพิมพ์ครั้งหลังสุดในคราวฉลองกรุงเทพฯ 200 ปี มีอยู่ทั้งหมดไม่เกิน 500 คำ” แต่เมื่อลองตรวจสอบดูในพจนานุกรมเขมร-อังกฤษของ จูติธ เอ็ม. จาค็อบ (Jacob:1974) และพจนานุกรมไทยเขมรฉบับทุนพระยาอนุমানราชชน (อึ้งในบรรจบ :2521) แล้วปรากฏว่า มีคำเขมรอยู่ในคำไทยไม่ต่ำกว่า 5000 คำ หรือประมาณ 10 เท่าของจำนวนคำที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ความจริงจะเรียกว่าเป็นคำเขมรในคำไทย หรือคำไทยในคำเขมรก็ได้ หรือจะเรียกว่าคำที่ไทยและเขมรใช้ร่วมกันก็ไม่น่าจะผิดจากหลักฐานพจนานุกรมสามารถยืนยันได้ถึงความสอดคล้องกันของภาษาไทยกับภาษาเขมร จนเกิดข้อกังขาของนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาเขมรอยู่เนืองๆว่า อาจจะจัดให้เป็นภาษาตระกูลเดียวกันเสียเลย

ด้วยข้อสงสัยและสมมติฐานดังกล่าว นักศึกษาด้านภาษาไทยและเขมรศึกษาพยายามศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและเขมรเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ความคล้ายคลึงและความสอดคล้องต่างๆ ที่สำคัญคือ รายงานการค้นคว้าอิสระระดับมหาบัณฑิตของ ประสงค์ ทองประ (ประสงค์: 2546) เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามเรื่อง “การศึกษาคำที่มีความสอดคล้องกันในภาษาไทยและภาษาเขมร” โดยศึกษาเปรียบเทียบคำที่มีความสอดคล้องกันในภาษาไทยและภาษาเขมรในด้านเสียง รูปคำ (หมายถึงรูปตัวเขียน) และความหมายจากการศึกษาพบว่า มีจำนวนคำที่มีความสอดคล้องกันอยู่ทั้งสิ้น 297 คำ ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่ได้ตัดสินชี้ชัดว่าใครยืมใครแต่อย่างใด เพียงระบุว่า เป็นคำที่ “มีความสอดคล้องกัน” เท่านั้น

แต่ในขณะที่ผลงานล่าสุดที่เกี่ยวกับคำยืมภาษาเขมรไทยคือ พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยของ ศานติ ภักดีคำ (ศานติ: 2549)

ระบุชัดเจนว่า “นาง” ในภาษาไทยยืมมาจากคำว่า “𡥇𡥇” /niang/ ในภาษาเขมร

“นาง” ในภาษาไทย กับ “娘” ในภาษาจีน

ในงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภาษาไทยและจีนนั้นวิเคราะห์ว่า คำว่า “นาง” เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนคำหนึ่ง และเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีนตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์เสียด้วย ซึ่งในการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติของจีนนั้นจัดแบ่งระยะเวลาภาษาเป็น 4 ช่วงคือ ภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์(上古汉语 คือภาษาจีนสมัยโจว 周朝 1046 ถึง 256 ปีก่อนคริสตกาล) ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์(中古汉语 คือภาษาจีนสมัยหนานเป่ย์ 南北朝 ถึงสมัยถัง 唐朝 คือปี ค.ศ.420 ถึง ค.ศ.907) ภาษาจีนยุคใกล้ปัจจุบัน(近代汉语 คือภาษาจีนในศตวรรษที่ 5 คือช่วง หกราชวงศ์ 六朝 ได้แก่สมัย ตงอู๋ 东吴 ตงจิน 东晋 ช่วง 宋 ฉี 齊 เหลียง 梁 และเฉิน 陈) และภาษาจีนยุคปัจจุบัน

คำว่า “นาง” ตรงกับคำในภาษาจีนว่า 娘 คำนี้ภาษาจีนตั้งแต่ยุคกลางประวัติศาสตร์ลงมามีเสียงว่า /niang/ (郭锡良: 1986) แต่ภาษาจีนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ออกเสียงว่า /nan/ (龚群虎:2002) จะเห็นว่าภาษาจีนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ออกเสียงคำว่า 娘 เป็นเสียงเดียวกันกับคำว่า “นาง” ในภาษาไทย หลักฐานดังนี้อาจตีความและสรุปว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายเสียเลยโดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อมูลสนับสนุนอื่นก็อาจจะอาจหาญกระทำได้ แต่การจะตัดสินว่าคำใดคำหนึ่งในสองภาษามีความสัมพันธ์กันหากไม่พิจารณาความหมายของคำคงเป็นไปได้ยากจากเอกสารทางประวัติศาสตร์

ของจีนใช้คำว่า 娘 ในหลายๆ ความหมาย ที่สำคัญมีอยู่ 7 ความหมายดังนี้ (คัดเลือกจาก 古常宏 : 2000)

ความหมายของคำว่า 娘 ในภาษาจีน

- (1) หมายถึงหญิงสาว เช่น พงสาวดารสมัยถัง กว่าง ยวิน ผิง หยาง 《广韵·平阳》บันทึกไว้ว่า 娘, 上女之号 “เหเนียง, คำเรียกสตรีสูงศักดิ์”
- (2) คำเรียกทั่วไปสำหรับเพศหญิง พงสาวดารเหอตง 《河东记》ในสมัยถังมีความตอนหนึ่งว่า 其姊四人曰：某娘最小李郎又贫，盍各率十千已助焉。นางโม้วเล็กสุด นายหลี่ก็ยากจนทำไมถึงต้องส่งกำลังคนฝ่ายละหมื่นคนไปช่วยด้วย (ผู้เขียนแปล)
- (3) หมายถึง แม่ เช่น บทประพันธ์ในสมัยหนานเป๋ย (南北朝) เรื่องมู่หลานฉือ 《木兰辞》ของกู่เล่อฝู 古乐府 ตอนหนึ่งว่า 旦辞爷娘去，署宿黄河边 “เช้าลาพ่อแม่ไป ฟ่านักอยู่ริมหวงเหอ” (ผู้เขียนแปล)
- (4) คำที่คนใช้เรียกเจ้านายผู้หญิง เช่น นวนิยายกู่จินตอนหนึ่งที่หนึ่ง 《古今小说》卷一 แต่งในสมัยหมิง มีตอนหนึ่งว่า 晴云领命，走过街上薛婆衣袂一扯，道：我家娘请你。“ฉิงหยวินได้รับคำสั่ง, ดึงเสื้อนางเสวียที่เดินอยู่บนถนนว่า : นายหญิงฉันเชิญเธอ” (ผู้เขียนแปล)
- (5) หมายถึงเมีย เช่น ชุมนุมวรรณคดีของกั๋วหวงเป๋ียน ประพันธ์ในสมัยถังของยุคห้าราชวงศ์ ชื่อ ปู้จื่อหมิงเป๋ียนเหวิน 《敦煌变文·不知名变文》ตอนหนึ่งกล่าวว่า 娘子今口何置言，贫富前生恶业牵。不是交娘得如此，下情终日也饥寒。เมียฉันวันนี้ไยกล่าว จนวนด้วยเหตุแต่ปางก่อน มีเมียหาต้องเป็นเยี่ยงนี้ไม่ รักแล้วทุกข์ทนชั่วนี้รันดร์ (ผู้เขียนแปล)
- (6) คำเรียกนางสนมก้านัลไนวัง เช่น พงสาวดารเป๋ยสือ แต่งในสมัยเว่ย (魏朝) เรื่อง โห้วเฟยจ้วนซวี 《北史·后妃传序》文襄既尚魏朝公主，故无别号。两宫自余姬侍，并称娘而已 องค์หญิงเหวินเซียงแห่ง

ราชวงศ์เว่ย เหตุไฉนสมญา สองตำหนักล้วนมีสนมงาม เรียกนางเหล่านั้นว่า เหนียง (娘) (ผู้เขียนแปล)

(7) คำเรียกผู้หญิงที่อายุมากกว่าตนหนึ่งรุ่นหรือเรียกหญิงที่แต่งงานแล้ว เช่นคำว่า 大娘 “แม่” 姉娘 “ป้า” (เหียนชย:2541)

ความหมายของคำว่า “นาง” ในภาษาไทย อ้างอิงจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2542) มีความหมาย ดังนี้

(1) คำประกอบหน้าคำเพื่อแสดงว่าเป็นเพศหญิง เช่น นางฟ้า นางบำเรอ นางละคร นางพระกำนัล นางตานี นางงาม นางไม้ นางรอง นางโลม

(2) คำแทนชื่อหญิง เช่น นางกักร้อยพวงมาลัย

(3) (กฎ) คำนำหน้าชื่อหญิงผู้มีสามีแล้ว

(4) คำเรียกสัตว์ตัวเมียโดยสุภาพ เช่น นางช้าง นางม้า ใช้เป็นชื่อผู้หญิง คือ นาง

(5) คำเรียกหญิง มักกล่าวเป็นเชิงเหยียดหยามเป็นต้น พูดเสียงสั้นว่า นัง ก็มี

ความหมายของ “นาง” ในภาษาไทยในอดีตหรือปรากฏในคำราชาศัพท์

(1) ในวรรณคดีไทยใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่สามเรียกสตรี เช่น ในวรรณคดีเล่มเก่าแก่ของไทยอย่างไตรภูมิพระร่วงตอน อิตถิรัตนะ มีบทหนึ่งกล่าวว่า “แล้วนางจึงนวดพั้นคันบาทแลกรของพระญานั้น” (นิยะดา:2538)

(2) ในไตรภูมิพระร่วงใช้เรียกสตรีสูงศักดิ์ดังเช่น “เมื่อใดแลพระญามาหามาสู่นางแก้ว นางแก้วนั้นไม่ได้นั่งอยู่ในที่อยู่ตนั้น” สตรีที่จะเป็นนางแก้วได้นั้นต้องมาจากตระกูลมัทราชตระกูล ซึ่งเป็นตระกูลกษัตริย์ (นิยะดา: อ้างแล้ว)

(3) ใช้เป็นคำนำหน้าชื่อทั่วไปสำหรับเรียกเพศหญิง เป็นการยกย่องหรือใช้เรียกหญิงสูงศักดิ์ เช่น หลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัยมีคำว่า แม่ภูซื่อ นางเสือง (พิริยะ:2547)

(4) ในภาษาวรรณคดีใช้นำหน้าชื่อ คำเรียกขาน และคำลักษณะนาม เมื่อกล่าวถึงเพศหญิง เช่น (ราชบัณฑิตยสถาน : 2544)

“นางนครโสภินี” หมายถึงหญิงงามประจำเมือง ในความว่า “ธ จึงตั้งนางอัมพปาลิกานั้นไว้ให้เป็นนางนครโสภินี”

“นางนักษณม” หมายถึงหญิงที่มีหน้าที่รับใช้บำเรอพระมหากษัตริย์ ในความว่า “นับแต่ขึ้นไปเมื่อหน้า ถิ่นฐานบ้านเมือง ปราสาทเรือนหลวง ช่างม้า ข้าไท ไพรพลทั้งผอง เงินทองของแก้ว แลนางนักษณม ทั้งหมดนั้นหกพันรามอบเวนให้แก่เจ้า”

“นางอสนธิมิตตา” พระนามของพระอัครมเหสีของพระเจ้าอโศกมหาราช ในความว่า “พระญานันมีสนมได้ ๑,๖00 นาง ผู้เป็นพระอัครมเหสีนั้นทรงนามชื่อว่า นางอสนธิมิตตา”

(5) ปรากฏเป็นคำราชาศัพท์หรือคำเรียกยศตำแหน่งสำหรับเพศหญิง เช่น ใช้เป็นคำนำหน้าชื่อภรรยาที่เรียกตามราชทินนามของสามีที่มีบรรดาศักดิ์ต่ำกว่าพระยาลงมา “นางท้าว” หมายถึงหญิงซึ่งรับบรรดาศักดิ์และมีหน้าที่ระวังรักษาราชการฝ่ายในในพระบรมมหาราชวัง “นางแต่งตัวสะ” หมายถึงหญิงสาววัยรุ่นแต่งตัวใส่เกี้ยว นุ่งผ้าลายพื้นเขียว ห่มผ้าแพรพื้นแดง เดินประนมมือตามกระบวนแห่เต็มยศขนาบพระราชนิพนธ์ในพระราชพิธีโสกันต์ “นางกำนัล” หมายถึงนางอยู่งานที่ทรงใช้สอยในพระราชมณเฑียร และได้รับพระราชทานหีบหมากกาไหล่ แต่ยังไม่นับว่าเป็นเจ้าจอม (ราชบัณฑิตยสถาน: 2542)

ความหมายของ “นาง” ในภาษาไทยต่าง ๆ หรือภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไท

1. ภาษาไทลื้อ¹ ใช้เป็นคำนำหน้าชื่อ หรือคำสรรพนามบุรุษที่สาม เรียกเพศหญิง

ตัวอย่างเนื้อเพลง “เพลงขับ” เกี่ยวพาราสักกันของชาวไทลื้อที่สิบสองปันนา

“ฟังเตาะ แมตตี หอมเต็กเฝย ตากเหมยลงก้อม เป็นหากล่อม
ออนอ้าย แต่ใด เสป็น แวะไขหญ่าตีม่อน น้าวถอด ยอดต้งาม ดั่งแต้มเม็นฮูป
เตวดา กำจ่านาง เม็น หุย่างพ่อน”

ถอดความ : ฟังเถิดแม่น้องสาว ดอกราตรีที่เฝยกลีบบาน รับละออง
น้ำค้างเมื่อยามดึกและโหมกึ่งลงมานั้น หากคนอื่นที่เดินผ่านมาพบเข้าก่อน
ก็จะเอื้อมมือโหมกเฝ้าดอกไม้มานวดเสียดสียังกลิ่นหอม จากยอดเกสรอัน
งดงามประจวบแต่แจ่มเช่นเทพารักษ์ คำกล่าวแห่งน้องนางนี้ช่างอ่อนหวาน
ไพเราะ ประจวบนางหงส์ที่ช่างเท่ร้ายรำ (บุญช่วย:2547, หน้า273)

ตัวอย่าง “หนังสือธรรมคำขับเรื่องเจ้าสุวัต” ข้อความตอนหนึ่งว่า

“เจ้ายอดหล้านางน้อง (น้อง) ใผผู้ใดแต่้มเบ่าเม็น(ไม่เหมือน)แต่น้อ
ไต่เต้ยวน้องเดินดงในปนีเฮย หากู๋ (คู่) เต้าเย้ม (อยู่) เบ่ามีนางนึ้วว่า ปีนกิน

¹ ภาษาไทลื้อ มีพูดกันมากที่สุดในทางตอนใต้ของมณฑลยูนนานในประเทศจีน ในอาณาเขตที่เคยมีชื่อเป็นภาษาไทยว่า “สิบสองปันนา” มาแต่ดั้งเดิม ปัจจุบันทางการจีนเรียกบริเวณดังกล่าวนี้ว่า 西双版纳(Xishuangbanna) มีเมืองสำคัญคือเมืองเชียงฮั่ง หรือเชียงรุ่ง ในหนังสือเรื่อง The Tai Race-Elder Brother of Chinese ของDodd William C (1923) ระบุว่าอาณาเขตของสิบสองปันนาทิศเหนือจดเมืองเสเมา ทิศใต้จดพรมแดนพม่า ทิศตะวันออกจดพรมแดนลาว ในหนังสือเรื่อง ศัพท์ไท 6 ภาษา ของปราณี ฤๅละวนิชย์ (2527) ระบุว่าจำนวนคนที่พูดภาษาลื้อในมณฑลยูนนานมีประมาณ 2 แสนคน หลี่ ฟังก้วย(1959) จัดภาษาลื้อเป็นเป็นสมาชิกหนึ่งในภาษาตระกูลไทอยู่ในสาขาตะวันตกเฉียงใต้ ใกล้ชิดกับไทจีน ไทขาวและลาว

นารี (เป็นกนิร).....นางนำนางนองเม็น(เหมือน) ดังผียินนอ นางนิผิด
ใจมีง(โกรธ) เป่ายินไคร่ด้านเส (เสีย) แล้ว นางอยู่ด่าวป่าไม้(ไม้) ก็เป็น เจ้อ
(เชื้อ) ใหญ่ขุนทอนก่อนลาย(ขุนทอนยักษ์ใหญ่)” (บุญช่วย:อ้างแล้ว, หน้า335)

ตัวอย่างจากหนังสือ “เชื้อเครือเจ้าแสนหวี¹ ลิบสองปันนา” (เท่ากว้าง
แข้งและอ้ายคำ:2544) ที่เขียนเป็นอักษรภาษาไทยแบบเก่า ซึ่งมีรูปอักษรวิ
คล้ายคลึงกับอักษรธรรมล้านนาและอักษรไทเขินในเชียงตุง ข้อความจาก
ต้นฉบับ หน้า 7 ความตอนหนึ่งว่า

คำถ่ายถอดตัวอักษร “อ้ายพุงมีลูกชาย ๑ ยิง ๑ ผู้ชายชื่อท้าวรุ่งแก่น
ชาย ผู้ยิงชื่อนางโอมิ่งไข่ฟ้า”

คำอ่านภาษาไทย “อ้ายพุงมีลูกชาย ๑ หญิง ๑ ผู้ชายชื่อท้าวรุ่ง
แก่นชาย ผู้หญิงชื่อนางอ้อมิ่งไข่ฟ้า”

ข้อความจากต้นฉบับ หน้า 20 ความตอนหนึ่งว่า

คำถ่ายถอดตัวอักษร “ตั้งเจ้าคานเมืองหันไส่สาวลูะผู้้นั้น คมีควมส
ม่รักพึงนัก จึงส่อตมา เป็นนางเทวี เอากัน
ไดยหิงนาน บัซ่างมีลูก นางเทวีคี่ไห้วสา

¹ ศาสตราจารย์เจีย แยนจอง นักวิชาการจีนธิบายว่า “แสนหวี” เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาจีน
ว่า แชนหฺยี้ หรือ แชนเว่ย (xuan wei 宣慰) แชน แปลว่าประกาศ เว่ย แปลว่าบำรุงขวัญปลอบโยน
ดังนั้น แชนหวี จึงหมายถึง แผ่พระกรุณาธิคุณบำรุงขวัญทวยราษฎร์ เป็นตำแหน่งที่ราชสำนักจีน
แต่งตั้งประมุขชนกลุ่มน้อย เป็นทูตต่างประเทศพระกรรณ เกลี่ยกล่อมชาวบ้านให้สวามิภักดิ์ต่อ
ราชสำนักจีน เจ้าเสื่อข่านฟ้าแห่งอาณาจักรมวหลวง เป็นผู้ปกครององค์แรกที่ได้รับการแต่งตั้ง
จากราชวงศ์หยวนให้เป็น “เจ้าแสนหวี” ปกครองหัวเมืองไทใหญ่ที่ยึดมาได้ แต่ในเอกสารฉบับนี้
กล่าวว่าตำแหน่ง “เจ้าแสนหวีฟ้า” มีมาตั้งแต่สมัยเจ้าคานเมือง (ค.ศ. 1384)

ตนเป็นผัวว่า ข้าแต่มหาราช เปนเจ้า ตาม
ดั่งปะเว”

คำอ่านภาษาไทย “ตั้งเจ้าคานเมืองหันใส่สาวลัวะผู้้นั้น ก็มีความ
สู้รักรักพึงนัก จึงสอดมา เป็นนางเทวี เอากัน
ได้หึงนานบ่ช่วงมีลูก นางเทวีก็นำให้สาตนเป็น
ผัวว่า ข้าแต่มหาราชเป็นเจ้า ตามดั่งปะเว”

2. ภาษาไทจ้วง¹ ใช้ในความหมายที่เกี่ยวกับเพศหญิง

ตัวอย่างจากคำในภาษาจ้วง (ปราชญ์ : 2535)

nangz ²	น. สาวรัก
nangz	ว. (อายุ) อ่อน
	baz nangz เมียสาว
nangz	น. นาง
	beih nangz พี่สะใภ้

3. ภาษาไทดำ³ ใช้ในความหมายถึงเพศหญิงที่ต้องให้ความเคารพ

¹ “จ้วง” เป็นคำเรียกไทยพวกหนึ่งที่อยู่ในมณฑลกว๋างสี โดยเฉพาะในเขตจ้วง ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือเมืองลั่วโจว พวกนี้บางทีก็เรียกตัวเองว่า “จ้วงไทยแห่งเมืองกว๋างสี” หลี่ ฟางกั๋ว (1959) จัดภาษาไทจ้วงอยู่ในภาษาถิ่นหนึ่งของภาษาไทยกลุ่มเหนือ มีผู้พูดอยู่ประมาณ 13 ล้านคน แบ่งเป็นสองสำเนียงคือ จ้วงเหนือกับจ้วงใต้ เชื่อกันว่าเป็นบรรพบุรุษของชนเผ่าไทที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณประเทศจีนปัจจุบันมาแต่อดีตกาลยาวนานกว่าชาวฮั่นเสียอีก จนกระทั่งมีชาวจ้วงส่วนหนึ่งอพยพลงใต้ กระทั่งก่อตั้งบ้านเมืองเป็นประเทศไทยจนปัจจุบัน

² ระบบสัทอักษรที่ ปราชญ์ใช้ถ่ายเสียงภาษาจ้วงไว้ในพจนานุกรมฉบับนี้ อักษร z และ h ที่ปรากฏในท้ายพยางค์ของคำตัวอย่างข้างต้นนี้หมายถึงเสียงวรรณยุกต์ 3 – 1 และ 3 – 3 ตามลำดับ

³ ชาวไทดำ คือคนไทยในบริเวณสิบสองจุไทย ปัจจุบันคือดินแดนทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนาม แต่เดิมประกอบไปด้วยเมืองใหญ่น้อย 16 เมืองด้วยกันจึงเรียกว่าสิบหกเจ้าไท ต่อมาเมื่อมีการเซ็นสนธิสัญญาเทียนสินระหว่างฝรั่งเศส(เวียดนาม) และจีน ในพ.ศ.2427 – 2428 เพื่อกำหนดเขตแดนของประเทศจีนและเวียดนาม เมืองไท 6 เมืองได้ถูกรวมเข้าอยู่ในเขตแดนของจีน เมืองไทในเวียดนามจึงเหลือเพียงสิบเมืองเท่านั้น หลังจากนั้นฝรั่งเศสได้จัดการปกครองในดินแดนไทใหม่ โดยได้ตั้งอำเภอขึ้นเป็นเมืองอีก 2 เมือง รวมกับเมืองไทเดิมที่เหลืออยู่ 10 เมือง จึงรวมเป็นดินแดนไท 12 เมือง เรียกว่า สิบสองเจ้าไท หรือ สิบสองจุไทย ดังที่รู้จักกันทุกวันนี้

ตัวอย่าง คำเรียกชื่อ “ແນ” ซึ่งก็คือ “ผี” ตามความเชื่อของชาวไทย ดำว่ามีอำนาจลึกลับ ศักดิ์สิทธิ์ สามารถดลบันดาลให้เกิดความเป็นไปต่างๆ ของโลก ฉะนั้นชาวไทยคำต้องเคารพบูชาແນ ชื่อແณที่เป็นเพศหญิงจะใช้ คำนำน้าว่า “นาง” เช่น

“ສອດເລີຍນປານຈຳແນທອງ ນາງກາກ່ອງ ຝມໝອມ ປູ່ແນລອຊື່ແນ ທອງ” (ภททียา:2544)

4. ภาษาไทจีน หรือไตจีน หรือ ไตเขิน¹ ใช้ในความหมายถึง เพศหญิง

ตัวอย่าง คำเรียกญาติของภาษาไทยจีน คือ “ป๋้านาง” (พีนาง) ใช้เป็น คำเรียกผู้หญิงทั่วๆ ไป ที่อายุมากกว่า (เรื่องเดช:2531)

5. ภาษาคำเมือง² คำว่า “ป๋้านาง” (พีนาง) หมายถึง พี่สะใภ้

จากความหมายต่างๆ ทั้งของคำว่า “娘” ในภาษาจีนและของคำว่า “นาง” ในภาษาไทยรวมถึงภาษาในตระกูลภาษาไทยข้านั้น เมื่อเปรียบเทียบ กันจะเห็นว่ามี ความหมายพ้องกัน คือใช้เป็นคำเรียกทั่วไปสำหรับเพศหญิง, ใช้เป็นคำเรียกสตรีสูงศักดิ์, ใช้เรียกหญิงที่แต่งงานแล้ว โดยภาพรวมทั้ง ภาษาไทยและจีนความหมายของคำว่า “娘” และ “นาง” มีความสัมพันธ์ สอดคล้องเป็นอย่างดีหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือหมายถึง “เพศหญิง”

¹ ชาวไทจีนอาศัยอยู่ในเชียงตุง รัฐชาน ประเทศพม่า และภาคเหนือของประเทศไทย Li Faggu (1959) จัดภาษาไทจีนอยู่ในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ ภาษาไดอาหม ไทลาว ไตคำตี้ ไตลื้อ ผู้ไท เป็นต้น

² ภาษาคำเมืองได้แก่ภาษาลานนาหรือบางที่เรียกว่าภาษายวน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นกลุ่ม เดียวกันกับภาษาไทจีน

จากการเปรียบเทียบ คำว่า “娘” ในภาษาจีนและ คำว่า “นาง” ในภาษาไทย ทั้งในเรื่องเสียง ซึ่งออกเสียงอย่างเดียวกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ของจีน (1046 ถึง 256 ปีก่อนคริสตกาล) คือ /naŋ/ และเรื่องความหมาย ซึ่งมีการใช้ในความหมายอย่างเดียวกัน เกี่ยวข้องกัน เป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่าคำดังกล่าวในทั้งสองภาษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน

“นาง” ในภาษาไทย กับ “สาง” ในภาษาเขมร

จากพจนานุกรมเขมรโบราณในศิลาจารึกบุเรงกอร์ ศตวรรษที่ 6-8 (ธวัชบุรุษ ธรรม สรศศุณฺธิ ๖-๘) (Long Seiam:2000) พบคำว่า

“สาง” nān¹ / สาง / “femme” สาง, สาง / สางญะยสุญ

นาง “นาง, นารี” / นามชื่อนคน (ผู้เขียนแปล)

ในวรรณกรรมโบราณของเขมรที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน ทั้งที่เป็นฉบับเขียนและจำพวกวรรณกรรมมุขปาฐะก็พบการใช้คำว่า “สาง” เพื่อเรียกหรือแสดงความหมายถึง “เพศหญิง” เช่น

มหาเวสสันดรชาดก ฉบับแปลภาษาไทยใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำหน้าชื่อสตรี และใช้เป็นสรรพนามสำหรับเรียกสตรีสูงศักดิ์ เช่น (พุทธศาสนบัณฑิต: 2539)

¹ ตัวอักษรโรมันที่ปรากฏใน Long Seiam ใช้วิธีตั้งคำด้วยรูปอักษรเขมรโบราณ จากนั้นจึงถ่ายทอดตัวอักษรเขมรโบราณเป็นอักษรโรมัน เพื่อให้ผู้อ่านตัวอักษรเขมรโบราณไม่ได้สามารถทราบได้ว่าคำ ๆ นั้น สะกดอย่างไร พร้อมทั้งตัวอย่างการปรากฏใช้ในประโยคซึ่งให้ในลักษณะของการถ่ายทอดตัวอักษรเช่นกัน จากนั้นจึงให้ความหมายเป็นภาษาฝรั่งเศส แล้วจึงเทียบกับคำในภาษาเขมรปัจจุบันโดยเขียนในรูปอักษรเขมรปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ตัวอักษรโรมันที่ปรากฏไม่ใช่สัทอักษรเป็นแต่เพียงการถ่ายทอดรูปตัวอักษรเท่านั้น

“นางสุภาพรบดีที่ประกอบตั้งเบญจพิรภักยาณีนอันมีเสมอดุจทอง”
(หน้า31)

“พระองค์พระนางนั้นได้กลืนพิโดรประหนึ่งเขาลูปไล่ด้วยผงแก่น
จันทร์แดง” (หน้า 29)

มหาเวสสันดรชาดก ฉบับภาษาเขมร สมการสมุทรสาคร (Franklin :
1988, p.299)

.....นางก็ยกขึ้นเฝ้าท่าน.....

.....นางกรสนา ก็เอาหลังไปรองตาง..... (ผู้เขียนแปล)

ตมเตี่ยว อุทัย (Franklin :1988 ,p.193)

ยี่สิบหกคฤศุเตชช

ยี่สิบหกคฤศุเตชช

สมเฝ้าเศษชชชช

สมเฝ้าเศษชชชช

ไม่รู้กลกิจเขาอุบาย

เตี่ยวมีสหายหมื่นนงน

สรรเสริญเขาน้องสงวน

นางนวลสวยสุดในแผ่นดิน

(ผู้เขียนแปล)

พระชินวงศ์ ประดิษฐ์ (Franklin :1988,p.256)

นางเสวยเสกชชชช

เสวยเสกชชชช

ยี่สิบหกคฤศุเตชช

ยี่สิบหกคฤศุเตชช

นางเสวยโสภณันดิน

โดยดำเนียรนางโฉมฉาย

เราหยุดย่นนิยาย

และ บ ริ ย า ย ถึง กิ น รี

(ผู้เขียนแปล)

คำว่า “สห” ในภาษาเขมรที่ศานติ ภัคดีคำ (ศานติ:2549) ระบุว่าภาษาไทยยืมมาใช้นั้น มีความหมายดังนี้

“สห” นาง (ข.โป)

“สห” นาง (เนียง)

น. ตัวไหม

น. คำร้องเรียกเด็กหรือผู้มีอายุน้อยกว่าใช้ได้ทั้งหญิงชายเป็นคำอ่อนโยน

นาง คำเรียกหญิงสูงศักดิ์ ไม่ว่าจะอายุมากหรือน้อย

เม็ด ตัวหมากรุกจำนวน ๒ อยู่ข้างตัวขุน

ในพจนานุกรมเขมร-ไทย (ฐธ ะฐธ : 2002) ให้ความหมายคำว่า “สห” ดังนี้

“สห” 1. นาง, นางสาว, สาว

2. เธอ, คุณ

3. ตัวไหม

จะเห็นว่าความหมายของคำว่า “สห” ในภาษาเขมรมีความหมายที่สัมพันธ์กันกับ “นาง” ในภาษาไทยคือ “คำเรียกเด็กหรือผู้มีอายุน้อยกว่า” และ “คำเรียกหญิงสูงศักดิ์” แต่ที่แตกต่างจากภาษาไทยคือคำว่า “สห” เป็นคำพ้องเสียงที่ใช้เรียกสิ่งอื่นที่ไม่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน คือ ตัวไหม และตัวหมากรุก และที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงก็คือ ความหมายคำว่า “สห” ในภาษาเขมรตามที่ศานติ ภัคดีคำ ได้ให้ความหมายไว้ นั้น สามารถใช้ได้กับทั้งเพศหญิงและชาย¹ ซึ่งผิดกับภาษาไทยและจีนที่จำกัดใช้เรียกเฉพาะเพศหญิง

¹ ตามทัศนะของผู้เขียน คำว่า “สห” ในภาษาเขมรใช้เรียกเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น ไม่ใช่เรียกเพศชาย

เท่านั้น และคำพ้องเสียงที่มีความหมายเป็นอย่างอื่นมีเฉพาะในภาษาเขมรเท่านั้น

ในพจนานุกรมภาษาไทย-เขมร(กาญจนา : 2548) เมื่อค้นหาคำว่า “นาง” จากภาษาไทยแปลกลับไปเป็นภาษาเขมรกลับไม่พบว่าตรงกับคำว่า “นาง” แต่อย่างใด หรือหากมีก็น้อยมาก ดังนี้

นาง naag เนียะสรี

นางฟ้า	อิฏฐรี
นางเอก	กฺธกฺสรี
นางสาว	กฺฐา
นางอัปสร	สฺรีเชตตฺตฺตฺ
นางพญาผึ้ง	เยบฺ
นางงาม	กฺฐาณก
นางนม	เยเผาะ
นางแก้ว	สฺรีกธะ

ในพจนานุกรมไทย-เขมร ที่แต่งโดยชาวเขมร (นีย : ๒๐๐๒) เมื่อค้นหาจากคำว่า “นาง” แปลไปเป็นภาษาเขมร คำแปลส่วนใหญ่ก็ไม่มีคำว่า “นาง” ปรากฏเช่นกัน เช่น

นางพยาบาล	คิลลาคฺชฺยฺยาคะยิก
นางรำ	สฺรีภ
นางโลม	สฺรีสุทธาส
นางงาม	บรฺกฺฐา
นางชี	ยายตี

จากการแปลสลับกันไปมาระหว่างภาษาเขมรกับไทยพบว่าคำว่า “นาง” ไม่ได้แปลว่า “สหา” เสมอไป ในทางกลับกัน คำว่า “สหา” ก็ไม่ได้แปลว่า “นาง” เสมอไปเช่นเดียวกัน ซึ่งนั้นก็แสดงให้เห็นว่า คุณค่า หรือการถือครอง ความหมายของคำว่า “นาง” และ “สหา” ในทั้งภาษาไทยและเขมรไม่เท่าเทียมกัน มีความแตกต่างกันอยู่ จุดนี้เองเป็นเครื่องสะท้อนถึงระดับความเกี่ยวข้องกัน ของคำ ความเกี่ยวข้องกันของคำว่า “นาง” และ “สหา” จึงคงไม่สามารถตัดสินว่า เป็นคำที่ยืมซึ่งกันและกันได้

คำว่า “สหา” ในภาษาเขมร มาเกี่ยวข้องกับภาษาไทยได้อย่างไร หากตัดสินว่าคำว่า “นาง” ยืมมาจากคำว่า “สหา” ในภาษาเขมร คำว่า “สหา” ออกเสียงว่า /nioŋ/ เหตุใดเมื่อยืมมาแล้ว ไม่ออกเสียงเหมือนเดิมเป็นสระ /io/ แต่ออกเสียงเป็นสระ /a/ ต่อข้อคำถามเหล่านี้ผู้ที่มีความรู้ภาษาเขมร และภาษาไทยมักอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางภาษาของภาษาไทยและ ภาษาเขมร กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบอักขระวิธี การประสมพยัญชนะสระของ ภาษาเขมรและภาษาไทยแล้วจะพบว่า พยัญชนะภาษาเขมรมีสองชุด คือ ชุดที่อ่านกำกับเสียงเป็นสระ /ออ/ เรียกว่าพยัญชนะโอโฆชะ หรือสำเนียงเล็ก และอีกชุดหนึ่งคือพยัญชนะชุดที่อ่านกำกับเสียงเป็นสระ/อา/ เรียกว่า พยัญชนะโฆชะหรือสำเนียงใหญ่ พยัญชนะสองชุดนี้เมื่อประสมกับสระเสียง เดียวกัน จะออกเสียงต่างกัน ซึ่งนั้นก็หมายความว่า สระหนึ่งตัวในภาษาเขมร สามารถออกเสียงได้สองเสียง โดยจะแปรผันไปตามพยัญชนะตัวที่นำมา ข้างหน้านั้นเอง เมื่อเทียบกับภาษาไทย พยัญชนะในภาษาไทยไม่มีการแบ่งแยก กลุ่มเสียง ไม่ว่าพยัญชนะตัวใดประสมกับสระใดๆ จะออกเสียงสระเหมือนกัน ดังนั้นเสียงสระ/อา/ในภาษาเขมรเมื่อประสมกับพยัญชนะกลุ่มเสียง/ออ/ จะ ออกเสียงเป็น/io/ แต่เมื่อประสมกับพยัญชนะกลุ่มเสียง/อา/ จะออกเสียง เป็น/อา/ นักวิชาการทางด้านภาษาเขมร-ภาษาไทยจึงอาจจะถูกความสัมพันธ์

ของอักขระวิธีในทั้งสองภาษานี้ล่อลวง และชี้้นำความคิดไปอย่างไม่ต้องสงสัยว่า คำที่เกิดจากเสียงสระที่เกิดจากพยัญชนะกลุ่มเสียง /ออ/ ในภาษาเขมรเมื่อภาษาไทยยืมมาใช้ ก็ยืมมาเฉพาะรูปคำ ไม่ได้เปลี่ยนเสียงสระตามอักขระวิธีภาษาเขมรแต่อย่างใด คงอ่านตามอย่างอักขระภาษาไทย ดังนั้น สระ “ ำ ” ในภาษาเขมรที่ประสมกับพยัญชนะกลุ่มเสียง/ออ/ ในภาษาเขมรอ่าน/io/ แต่ภาษาไทยอ่าน /a/ ดังการเปรียบเทียบในตารางต่อไปนี้

ภาษาเขมร	พยัญชนะ ชุดเสียง	ประสมสระ	ออกเสียง เป็น	ภาษาไทย
งา <i>/ŋio/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	งาน
ยาย <i>/jioj/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	ยาย
ราบ <i>/riəp/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	ราบ
ล้าง <i>/liəŋ/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	ล้าง
พราก <i>/priək/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	พราก
นาง <i>/niəŋ/</i>	<i>/ออ/</i>	ำ <i>/a/</i>	<i>/io/</i>	นาง

จากตารางชี้ให้เห็นว่าสระ “ ำ ” ในภาษาเขมรที่ประสมกับพยัญชนะต้นกลุ่ม [ออ] ออกเสียง /io/ แต่ภาษาไทยไม่มีความแตกต่างของกลุ่มเสียงพยัญชนะ ดังนั้นคำว่า นาง ในภาษาเขมรอ่านว่า */niəŋ/* แต่ภาษาไทยอ่านว่า */nan/* มูลเหตุความสัมพันธ์ของอักขระวิธีระหว่างภาษาไทยกับภาษาเขมรนี้เองนำไปสู่ข้อสรุปว่า “นาง” เป็นคำยืมมาจากภาษาเขมรคำว่า “นาง”

“นาง” ในภาษาไทย ยืมมาจาก “นาง” ในภาษาเขมรหรือเป็นคำศัพท์ ร่วมเชื้อสายกับ “娘” ในภาษาจีน

ในรายการคำไทยและเขมรที่มีความสอดคล้องกัน 297 คำของ ประสงค์ ทองประ (2546) นั้น ไม่มีคำว่า “นาง” เป็นคำสอดคล้องกับคำว่า “นาง” ในภาษาเขมร

ความหมายของคำว่า “นาง” ในพจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยของศานติ (2549) ความหมายของคำมีความแตกต่าง และขัดแย้งกับความหมายในภาษาไทยอย่างเห็นได้ชัด ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

มองในมุมมองของประวัติศาสตร์ชนชาวไทย ปัจจุบันในทางประวัติศาสตร์ยังหาข้อสรุปไม่ได้เกี่ยวกับถิ่นกำเนิดและที่มาของชนชาวไทย แต่มีความเชื่ออยู่ 5 ทฤษฎีคือ (นวลจันทร์:2537)

1. มีถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต อันเป็นชนชาติที่มีความเก่าแก่มาก่อนจีน กระจายกันอยู่ตามพื้นที่ที่เป็นดินแดนปัจจุบันของจีน (ในปัจจุบันทฤษฎีนี้ไม่ใช่ที่ยอมรับอีกต่อไป เพราะบริเวณภูเขาอัลไตเป็นเขตหนาวเย็นจัด มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้)

2. อยู่บริเวณมณฑลเสฉวน ตอนกลางของประเทศจีน

3. อยู่บริเวณตอนใต้ของประเทศจีน ได้แก่บริเวณมณฑลกว่างซี และบริเวณตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4. อยู่บริเวณที่เป็นประเทศไทยปัจจุบัน

5. อยู่บริเวณคาบสมุทรอินโดจีน หรือคาบสมุทรมาลายู

จากทฤษฎีข้อสมมติฐานข้างต้น แม้ว่าปัจจุบันจะยังหาข้อสรุปที่แน่ชัดไม่ได้ แต่ก็มีสมมติฐานที่น่าเชื่อได้ว่า ชนชาติไทยมีความสัมพันธ์กับจีนมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ถึงสามทฤษฎี ซึ่งตามทฤษฎีของนักประวัติศาสตร์ได้ให้ความสำคัญและมีแนวโน้มเชื่อติดต่อกทฤษฎี “คนไทยเดิมมีถิ่นกำเนิดอยู่ใน

บริเวณ ตอนใต้ของจีน ต่อมากระจายลงใต้ตั้งถิ่นฐานในบริเวณประเทศไทยปัจจุบัน” มากที่สุด ซึ่งหากเราเชื่อตามทฤษฎีที่ว่าคนไทยมีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมอยู่ที่บริเวณปัจจุบันของประเทศจีนแล้วอพยพลงไต้หวัน ก็จะสามารถวิเคราะห์การเดินทางของคำว่า “娘” ได้ไม่ยากนัก

เมื่อดำเนินตามกรอบความคิดที่ว่าคนไทยเดิมอยู่ในพื้นที่ประเทศจีนปัจจุบันแล้วอพยพลงได้ สามารถกำหนดระยะเวลาตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ดังนี้

William Clifton Dodd (อ้างในถนนอม:2543) บันทึกไว้ว่า ชนชาติไทยมีเชื้อสายมาจากมองโกลซึ่งมีความรุ่งเรืองมาก่อนจีนคือเมื่อ 5000 ปีก่อน จึงเรียกว่าเป็นพี่ใหญ่ของจีน ตั้งตนเป็นปึกแผ่นเรียกอาณาจักรนี้ว่า “อาณาจักรอ้ายลาวหรือต้ามุง” ต่อมาถูกชาวจีนรุกรานถอยร่นลงใต้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเมืองกุ้ยโจว หยุนหนาน กว่างซี กว่างตงในปัจจุบันเมื่อราว 600 ปี ก่อนคริสตกาล

จดหมายเหตุของจีน(อ้างในถนนอม : 2543) ระบุว่า เมื่อ 300 ปีก่อนพุทธศักราช ชนชาติไทยมีถิ่นกำเนิดที่ลุ่มน้ำหวงเหอ บริเวณมณฑลหูเป่ย์เหอหนาน ซึ่งเป็นบริเวณตอนเหนือของจีนปัจจุบัน และถูกจีนรุกรานถอยร่นลงใต้มาตั้งถิ่นฐานเป็นอาณาจักรน่านเจ้า ซึ่งบริเวณมณฑลหยุนหนานของจีนในปัจจุบัน

นอกเหนือจากคนแนวคิดเรื่องคนไทยที่มีต้นกำเนิดเดิมอยู่ในประเทศจีนแล้ว ยังได้พบลักษณะความคล้ายคลึงทางด้านวัฒนธรรมระหว่างผู้คนในดินแดนประเทศไทยกับบริเวณอื่นๆ ในตอนใต้ของจีน ตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนภาคตะวันออกของอินเดีย นั่นก็คือวัฒนธรรมการใช้ขวานหินแบบมีบ่า วัฒนธรรมการทำเครื่องปั้นดินเผาแบบเขียนสี ตลอดจนการทำเครื่องใช้ด้วยโลหะและวัตถุประเภทหยกซึ่งกำหนดเรียกกันว่า “วัฒนธรรมดองซอน” เช่น กำไล แหวน ต่างหู ลูกปัดและกลองมโหระทึก

ล้วนเป็นร่องรอยแสดงว่ากลุ่มคนที่อยู่ในบริเวณหยุนนานตอนใต้ บริเวณประเทศ เวียดนาม ไทย กัมพูชา ลาว และทางตอนเหนือของพม่า ตลอดจนรัฐอัสสัมของ อินเดียก็มีสิ่งผูกพันกันอยู่ ซึ่งนักโบราณวิทยาชาวต่างชาติมีความเห็นว่าเป็น ที่อยู่อาศัยของชนตระกูลอินโดเนเซียน (กาญจณี:2525) หลักฐานดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเสนอของ สุริยา (2548) เกี่ยวกับอาณาเขตของภาษาตระกูลไท ซึ่งครอบคลุมภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ใน 8 ประเทศ ได้แก่อินเดีย พม่า ไทย มาเลเซีย ลาว เวียดนาม เขมรและจีน และสอดคล้องกับถิ่นที่อยู่ของภาษา ตระกูลไท ตามการจัดแบ่งของ Frank (1964) ที่แบ่งเป็น (1) กลุ่มตะวันตก คือ ภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศพม่าและรัฐอัสสัมของอินเดียเช่น ไทอาหม ไทคำตี้ ไทฉาน เป็นต้น (2) ภาษาไทยกลุ่มใต้ คือภาษาไทยที่พูดอยู่ใน ประเทศไทยทั้งหมด (3) กลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง คือภาษาไทยที่พูดอยู่แถบ ที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตั้งแต่พม่าเลยลงไปทางตอนเหนือของลาวและเลยลงไปถึง ประเทศเวียดนาม เช่น ไทลื้อ ไทชิน เป็นต้น (4) ภาษาไทยกลุ่มที่ราบสูง ตอนกลาง ได้แก่ภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศเวียดนามและลาวเช่น ไทดำ ไทขาว ไทกะเลิง ไทย้อ ไทโย้ย (5) ภาษาไทยกลุ่มตะวันออก คือภาษาไทย ที่พูดอยู่ในประเทศจีนและเวียดนาม เช่นภาษาปุยี้ ภาษาจ้วง ภาษานุง (6) กลุ่มไทยกะได คือภาษาไทยที่พูดบนเกาะไหหลำของจีน เช่น ภาษาเก ลาว ภาษาไต ภาษาลาตี เป็นต้น ไม่เพียงแต่ Frank และสุริยา เท่านั้นที่ กล่าวถึงภาษาตระกูลไทที่มีพูดอยู่ในดินแดนนอกเหนือประเทศไทย การจัด แบ่งกลุ่มภาษาของนักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่ ล้วนรวมเอาภาษาที่พูดอยู่ใน ดินแดน 8 ประเทศดังกล่าวเข้ามาอยู่เป็นสมาชิกภาษาตระกูลไททั้งสิ้น

ก่อนที่จะชนชาติไทยจะเข้ามาจัดการปกครองในดินแดนที่เป็นประเทศ ไทยปัจจุบันนี้นั้น ปรากฏหลักฐานว่าดินแดนดังกล่าวนี้เคยมีอาณาจักรอื่น ปกครองอยู่ก่อนแล้ว เช่น อาณาจักรพุนัน อาณาจักรผาน อาณาจักรตามพรลิงค์ อาณาจักรลังกาสุกะ อาณาจักรเจนละ อาณาจักรละโว้ อาณาจักรหริภุญชัย

อาณาจักรโคตรบูรเป็นต้น ซึ่งอาณาจักรที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาเขมรก็คืออาณาจักรฟูนันและอาณาจักรเจนละ

คำว่า“เจนละ” เป็นชื่อที่ชาวจีนใช้เป็นคำเรียกเขมรก่อนเมืองพระนคร และสมัยพระนครว่า 真腊 (zhen la) เป็นอาณาจักรเขมรโบราณก่อนที่จะรวมตัวกันเป็นอาณาจักรเขมรกัมพูชาที่เป็นปึกแผ่น โดยมีเมืองพระนครเป็นเมืองหลวงเมื่อพุทธศตวรรษที่ 15 จดหมายเหตุจีนระบุว่าอาณาจักรฟูนันซึ่งเคยครอบครองความเป็นใหญ่ในดินแดนนี้ถูกรุกรานจากอาณาจักรเจนละ ซึ่งได้รวบรวมเอาแคว้นเล็กแคว้นน้อยทางแถบลุ่มแม่น้ำโขงในกัมพูชาไว้ในเครือข่ายทางวัฒนธรรมและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคดังกล่าว (ศุภรัตน์ : 2540)

ในขณะที่อาณาจักรเขมรโบราณเรืองอำนาจอยู่นั้น ในคริสต์ศตวรรษที่ 11 จารึกเขมรได้กล่าวถึงพวก “เซียม” (សៀម) ที่เข้ามาทำลาย สรูกขแมร์ (សុក្រុម) หมายถึงเข้ามาทำลายบ้านเมืองเขมร ซึ่งคำว่าเซียม หรือ ซิม นี้ เป็นคำที่ภาษาเขมรใช้เรียกคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในบันทึกของโจวต้ากวาน(อ้างในประภาพร:2508) ที่เดินทางเข้ามานครธมในปี1839 ก็ได้จดบันทึกไว้ว่า “ในการสงครามกับไทยเมื่อเร็ว ๆ นี้ ประเทศเขมรพินาศย่อยยับแทบสิ้นเชิง” ในบันทึกทางประวัติศาสตร์ของจีนรวมทั้งโจวต้ากวานเรียกคนไทยว่า เซียน (暹) หรือเซียนหลัว (暹羅) ซึ่งเป็นคำที่ภาษาจีนใช้เรียกคนไทยในอดีต กระทั่งถึงปัจจุบันนี้ คำว่าเซียนหลัวก็ยังใช้หมายถึงคนไทยทั้งที่เป็นชาวเซียนที่มีถิ่นฐานอยู่แถบจีนตอนใต้ในอดีต และคนไทยที่อพยพลงได้มาตั้งถิ่นฐานที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งแน่นอนว่าหมายถึงชาวไทยในประเทศไทยในปัจจุบันด้วย นอกจากนี้ บันทึกของโจวต้ากวานยังจดไว้ว่า “ชาวเขมรไม่รู้จักวิธีเลี้ยงไหม ผู้หญิงรู้จักแต่ทอผ้าฝ้าย ใช้ปั่นด้ายก็ไม่ต้องทำเส้นด้ายด้วยมือ ฟืมหรือก็ทอผ้าก็ไม่รู้จักใช้ ทอกันด้วยมือ เมื่อเร็ว ๆ นี้

พวกคนไทยได้คิดเลี้ยงใหม่ขึ้น ดันหม่อนและตัวไหมส่งมาจากประเทศไทย คนไทยชำนาญการทอผ้าไหม รู้จักเย็บและซุน” ซึ่งหากกล่าวถึงวัฒนธรรมการทอผ้าไหมแล้ว ก็ยังเป็นเครื่องยืนยันได้อีกทางหนึ่งว่าชาวเขี่ยนที่ชาวจีนเรียก หรือชาวเขี่ยมที่ชาวเขมรเรียกนั้น มีความเกี่ยวข้องทางอารยธรรมธรรมกับจีนมายาวนานและแน่นแฟ้น เพราะแบบอย่างต้นตอของวัฒนธรรมการทอผ้านี้เป็นวิทยาการทางภูมิปัญญาของกลุ่มชนในดินแดนจีนมาแต่โบราณกาล

จากข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการอพยพถอยร่นจากจีนลงใต้ของชนชาติไทยที่ระบุว่าเกิดขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 ในขณะที่ดินแดนที่ชนชาติไทยอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานนั้นเป็นอาณาจักรของเจนละมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15 และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงความเกี่ยวพันของไทยและจีน แสดงให้เห็นว่าชนชาวไทยมีความสัมพันธ์กับชาวจีนมาก่อนที่จะมีความสัมพันธ์กับชาวเขมรอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งนั่นก็หมายความว่าภาษาไทยมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับภาษาจีนมาก่อนที่จะมามีความสัมพันธ์กับภาษาเขมรอย่างแน่นนอน ดังนั้นสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำว่า “นาง” ในภาษาไทย และ “娘” ในภาษาจีนได้ กล่าวคือคน “เขี่ยม” หรือ “เขี่ยน” ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของคนไทยมีคำว่า “นาง” ใช้ในภาษามาก่อนคริสตกาลแล้วอย่างน้อยก็ก่อน 256 ปีก่อนคริสตกาล โดยมีหลักฐานทางเสียงของคำว่า “娘” ในภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์ (256 ปี ก่อนคริสตกาล) ออกเสียงเหมือนกับคำว่า “นาง” ในภาษาไทยคือ /naŋ/ ประกอบกับความสอดคล้องในด้านความหมายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นข้อสนับสนุน นอกจากนี้ จากร่องรอยคำศัพท์ในภาษาร่วมตระกูลไทอย่างภาษาไทลื้อ ภาษาจ้วงที่พูดอยู่ในบริเวณประเทศจีนปัจจุบัน และเป็นที่แน่ชัดว่าเป็นบรรพบุรุษของไทยก่อนที่จะอพยพลงใต้ ยังคงมีคำว่า “นาง” ใช้ในภาษา ซึ่งมีลักษณะทางเสียงและความหมายเหมือนกันกับภาษาไทยในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกัน และ

สามารถตีความได้ว่าคนไทยมีคำว่า “นาง” ใช้ในภาษาอยู่ก่อนที่จะอพยพลงมา มีความสัมพันธ์กับพวกฟูนันและเจนละ

หลักฐานที่ระบุถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยและภาษาเขมรที่สนับสนุนว่าเกิดการยืมคำจากภาษาเขมรมาใช้มีหลากหลายวรรณคดี เช่น ธเนศร์ (2540) ให้ความเห็นว่าไทยกับเขมรมีความสัมพันธ์กันมานานนับได้ร่วมพันปี ต่างรับและถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ที่เด่นชัดที่สุดคือ วัฒนธรรมด้านภาษา สงบ (2524) ให้ความเห็นว่าไทยมีความสัมพันธ์กับเขมรมาตั้งแต่ยุคก่อนกรุงสุโขทัยมาจนปัจจุบัน มีความใกล้ชิดกันมาช้านาน และรับวัฒนธรรมจากเขมรมากมาย บรรจบ (2523) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของไทยกับเขมรว่าคนไทยมาตั้งถิ่นฐานเป็นปึกแผ่นขับไล่ขอมไปและตั้งบ้านเมืองขึ้น มีสุโขทัยเป็นราชธานี แต่ด้วยชนชาติขอมมีอำนาจแผ่ไปทั่วดินแดนมาแต่ครั้งอดีต ไทยจึงยอมรับคำเขมรมาใช้มากมาย โดยเฉพาะใช้เป็นคำราชาศัพท์ กาญจนา (2539) ชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมด้านภาษาของเขมรมีความเจริญมาก คนไทยก็ใช้ภาษาเขมรในการจารึกข้อความต่างๆ ด้วยเหตุว่าภาษาไทยยังไม่มีอักษรเป็นของตนเอง และไทยเริ่มมีอักษรใช้เมื่อสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อักษรไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นมานั้นก็มีวิวัฒนาการมาจากอักษรขอมหรือขอมโบราณ วิจิตรา (2524) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของไทยกับเขมรว่าเรามีเรื่องต้องเกี่ยวข้องกับประเทศเขมรอยู่ตลอดเวลา ไทยรับวัฒนธรรมหลายอย่างจากเขมรทั้งศาสนา ลัทธิการปกครองรวมทั้งภาษา ประภาพร(2508) ให้ความเห็นว่าในยุคต้นกรุงศรีอยุธยา ด้วยอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทยที่เหนือกว่าเขมร ทำให้เขมรยอมรับวัฒนธรรมจากไทยไปเป็นจำนวนมาก ศษัตริย์เขมรเริ่มหันมาใช้นามาภิไธยแบบไทยตั้งแต่ปลายสมัยนครหลวงลงมา เราย่อมจะวาดภาพของอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมของไทยที่มีต่อเขมรในระบายนั้นได้ว่า ต้องมีมากและสูงพอสมควรทีเดียว จึงสามารถทำให้เขมรทั้งจารีตที่ดีตกษัตริย์เคยใช้สืบทอดมานับพันปีนั้นเสียได้ และในระบายนี

อำนาจทางการเมืองของไทยครอบคลุมเขมรนั่นเอง วัฒนธรรมโบราณหลายด้านของเขมรที่เหนือกว่าก็ได้เคลื่อนเข้าสู่ไทยด้วยเช่นกัน เฉลิ้ม (2516) กล่าวถึงความสัมพันธ์เรื่องการสงครามระหว่างไทยกับเขมรในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จะเห็นว่าไทยและเขมรมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตอย่างไม่ขาดสาย

จากหลักฐานความสัมพันธ์ของไทยกับเขมรตั้งแต่ก่อนสุโขทัย สุโขทัย อโยธยาและรัตนโกสินทร์นั้นจะเห็นว่า ความสัมพันธ์ของภาษาไทยและภาษาเขมรนั้นส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ยุคหลังหรือก่อนสุโขทัยขึ้นไปไม่นานนัก ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่กี่ร้อยปีหรืออย่างมากก็ในระยะพันปีลงมาเอง ซึ่งหากเทียบกับความสัมพันธ์ที่ไทยมีกับจีนและกับชนชาติไทที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณประเทศจีนปัจจุบันแล้วพบว่าห่างไกลกันยาวนานหลายพันปี¹

¹ ความเจริญรุ่งเรืองของชนชาติไทยตามที่มีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมีอยู่ 3 ครั้ง (วิจิตรวาทการ: 2549) ได้แก่

(1) จดหมายเหตุจีนกล่าวถึงชนชาติไทยเป็นครั้งแรกในรัชกาลพระเจ้าอู่ของจีน ซึ่งเริ่มครองประเทศจีนเมื่อ 2208 ปีก่อนคริสต์ศักราช ตรงกับ 1655 ปีก่อนพุทธศักราช คือเมื่อ 4154 ปีมาแล้ว โดยจดหมายเหตุจีนในครั้งนั้นเรียกชนชาติไทยว่า “มุง” และบางแห่งเรียกว่า “ต้ามุง” ถิ่นที่อยู่ของชาวไทยในจดหมายเหตุจีนครั้งนี้อยู่ในเขตที่เป็นมณฑลเสฉวนเวลานี้ หรือในจีนกลางก่อนมาทางตะวันตก ชื่อ “มุง” ไม่ได้ใกล้เคียงกับลาว หรือไทย หรือชาน แต่ก็เป็นการแน่นอนว่าเป็นเชื้อชาติเดียวกัน

(2) เรื่องของชนเชื้อชาติไทยได้ปรากฏในเอกสารของจีนห่างจากครั้งแรกราว 200 ปี คือเมื่อ 1428 ปี ก่อนพุทธศักราช พระเจ้าแผ่นดินจีนในวงศ์เย่ ส่งทูตไปเจริญทางไมตรีกับอาณาจักรปา (ซึ่งมีหลักฐานแน่นอนว่าเป็นอาณาจักรไทย) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกของมณฑลเสฉวน และปรากฏจากตำนานในตอนนี้ว่า ไกลๆ กับอาณาจักรปานั้น มีอาณาจักร “ลุง” ของชนชาติเดียวกัน เราได้ความขึ้นอีกอย่างหนึ่งว่า อาณาจักรไทยมีหลายอาณาจักร และมีความเข้มแข็งพอที่พระเจ้าแผ่นดินจีนจะส่งทูตมาเจริญทางไมตรี

(3) จดหมายเหตุจีนบันทึกเรื่องพระเจ้าเกีย กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์เซี่ย ซึ่งถูกกษัตริย์วงศ์ใหม่คือ วงศ์ซางแย่งราชบัลลังก์ ได้หนีเข้าไปอาศัยในอาณาจักรของชนชาติไทย ตรงกับ 1237 ปีก่อนพุทธศักราช คือเมื่อ 3736 ปีมาแล้ว แสดงว่าในเวลานั้นอาณาจักรไทยก็เข้มแข็งพอที่จะเป็นที่ลี้ภัยของพระเจ้าแผ่นดินจีนที่ถูกโค่นจากราชบัลลังก์

ธรรมชาติการยืมคำจากภาษาหนึ่งไปใช้ในอีกภาษาหนึ่งนั้น ไม่ว่าจะยืมมาใช้ในความหมายเดิมหรือแปลงความหมายไปเป็นอย่างอื่นก็ตาม เสียงของคำจะยังคงเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด โดยเฉพาะภาษาไทยมีตัวอักษรจดบันทึกที่เป็นอักษรแทนเสียง เมื่อมีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้จะออกเสียงเหมือนกับคำในภาษาดั้งเดิมโดยเฉพาะภาษาพูด และพยายามใช้อักษรซึ่งเป็นอักษรแทนเสียงของไทยจดบันทึกเสียงให้ใกล้เคียงกับเสียงเดิมมากที่สุด โดยไม่มีหรือไม่ค่อยถึงข้อแปรผัน หรือการสลับเปลี่ยนอักขระวิธีของภาษาไทยกับภาษาที่ยืมมาแต่อย่างใด ดังนั้นหากคำว่า “นาง” ยืมมาจากคำว่า “สหา” ในภาษาเขมรจริง ซึ่งตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่ายืมมาก่อนที่ไทยจะประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้ ภาษาพูดก็ควรจะออกเสียงว่า “เนียง” เช่นเดียวกับภาษาเขมร หลังจากประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้ในสมัยสุโขทัยแล้ว ก็ต้องเขียนตามเสียงของคำคือ “เนียง” ไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนเสียงของเสียง “อา” ที่เมื่อผสมกับพยัญชนะกลุ่ม อา ออ ทำให้ออกเสียงต่างกันภาษาเขมรแล้วเปลี่ยนมาเขียนเป็น “นาง” และที่สำคัญ คำที่ยืมมาเดิมออกเสียงว่า “เนียง” แต่หลังจากประดิษฐ์อักษรขึ้นใช้จะเปลี่ยนมาออกเสียงว่า “นาง” ก็ไม่น่าจะเป็นไปได้ ข้อโต้แย้งนี้น่าจะเพียงพอที่สนับสนุนความคิดที่ว่าคำว่า “นาง” ในภาษาไทยไม่ได้เป็นคำที่ยืมมาจากคำว่า “สหา” ในภาษาเขมรแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาในด้านความหมายของคำแล้ว คำว่า “นาง” ในภาษาไทยมีความหมายใกล้ชิดกับคำว่า “娘” ในภาษาจีนมากกว่า ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “นาง” ในภาษาไทยกับ “สหา” ในภาษาเขมรแล้ว แม้จะมีบางความหมายที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มี ความหมายที่ขัดแย้งกันหรือไม่ได้เป็นไปในทางเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด

ในบทความนี้มุ่งเน้นเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของไทยกับจีน และไทยกับเขมรเพื่อจะหาข้อสรุปว่าไทยมีความสัมพันธ์กับจีน หรือมีความ

สัมพันธ์กับเขมรกันแน่ แต่สิ่งที่น่าสนใจอีกแง่มุมหนึ่งคือความสัมพันธ์ของจีนกับเขมร อันจะนำไปสู่การมองแบบรอบด้าน เพื่อจักได้สรุปข้อสมมติฐานได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ในจารึกเขมรโบราณศตวรรษที่ 6 — 8 (Long Sieam:2000) ก็มีคำว่า “สน” ใช้ในภาษาแล้ว หากศึกษาตามประวัติศาสตร์สืบย้อนขึ้นไปอีกจะพบว่าก่อนที่จะเป็นอาณาจักรเจนละ อาณาจักรฟูนันซึ่งพูดภาษาจำพวกมอญเขมร ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับจีนมาก่อนแล้ว จากหลักฐานที่ได้จากจีน (อ้างใน วิไลเรขาและคณะ:มปป.) กล่าวว่า อาณาจักรฟูนันก่อตั้งขึ้นเมื่อ คริสต์ศตวรรษที่ 1 เรื่องราวของอาณาจักรฟูนันในระยะแรกปรากฏอยู่ในบันทึกทูตจีน 2 คน คือ คังไถ และซุอิง ซึ่งได้เดินทางมายังอาณาจักรฟูนันในคริสต์ศตวรรษที่ 3

ในบันทึกราชวงศ์เหลียง (อ้างใน วิไลเรขาและคณะ:มปป.) กล่าวว่า กษัตริย์พันปัน (Pan Pan) ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์สืบทอดต่อราชบัลลังก์ของพระเจ้าฮวนตี้ และได้มอบสิทธิขาดให้ขุนพลนามว่า ฟันมัน (Fan Man) เมื่อ Pan Pan สิ้นพระชนม์ ประชาชนได้เลือก Fan Man ขึ้นเป็นกษัตริย์ ฟันมันทรงดำรงตำแหน่งมหาราชแห่งอาณาจักรฟูนัน

ประวัติศาสตร์จีนสมัยสามก๊ก (อ้างใน วิไลเรขาและคณะ:มปป.) กล่าวว่า ค.ศ.243 อาณาจักรฟูนันได้ส่งคณะทูตมายังประเทศจีนพร้อมด้วยนักดนตรีและผลิตผลเป็นเครื่องราชบรรณาการ

วิไลเรขาและคณะ (วิไลเรขาและคณะ:มปป.) วิเคราะห์ว่า ระยะที่อาณาจักรฟูนันมีความเข้มแข็ง มีเหตุการณ์หลาย ๆ รัชกาลแสดงให้เห็นว่า กษัตริย์อาณาจักรฟูนันมักส่งบรรณาการไปทำไมตรีกับจีน ดูเหมือนจะยอมรับความยิ่งใหญ่ของจีนโดยปริยายจีนจึงมีความสำคัญในตัวเองว่าตนอยู่ในฐานะเหนือกว่าอาณาจักรใหญ่น้อยในบริเวณนี้ดังนั้นบางครั้งจีนจึงมอบตำแหน่งทางการเมืองของจีนให้แก่กษัตริย์ฟูนัน

อาณาจักรเจนละซึ่งเดิมเป็นประเทศราชของอาณาจักรฟูนัน ได้ก่อการกบฏต่อต้านอำนาจของฟูนันจนแยกตัวเป็นอิสระได้ในปี ค.ศ. 550 จนถึงปลาย คริสต์ศตวรรษที่ 7 และรุ่งเรืองแผ่ขยายอาณาเขต ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ รวบรวมเอาดินแดนฟูนันไว้ทั้งหมด จากนั้นก็ขยายอำนาจไปยังบริเวณทะเลสาบเขมรและปากแม่น้ำโขง

เป็นที่น่าสังเกตว่าคำว่า “สฺง” ในภาษาเขมร ออกเสียงเหมือนกับ “娘” ในภาษาจีน ตั้งแต่ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ลงมา (สมัยหนานเป่ย 南北朝 ถึงสมัยถัง 唐朝 คือปี ค.ศ.420 ถึง ค.ศ.907) คือ /niəŋ/ หากจะกล่าวหาญที่จะเสนอความคิดสามประเด็นดังต่อไปนี้ ก็ไม่น่าจะห่างไกลความเป็นจริงนัก

1. “นาง” ในภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับ “娘” ในภาษาจีนเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตั้งแต่ภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีหลักฐานทางเสียงที่เหมือนกันคือ /nəŋ/ และความหมายเหมือนกัน หรือสอดคล้องกันไปไปในแนวทางเดียวกันคือ “เพศหญิง” เป็นข้อสนับสนุน นอกจากนี้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บอกว่าคนไทยมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศจีนปัจจุบัน ก่อนที่จะอพยพลงไต้หวันก็เป็นเวลาเดียวกันกับช่วงระยะเวลาของภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์อีกด้วย รวมทั้งร่องรอยภาษาในกลุ่มชนที่เชื่อกันว่าเป็นบรรพบุรุษของคนไทที่อยู่ในประเทศจีน ก่อนที่จะอพยพลงใต้ก็เป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดี

2. “สฺง” ในภาษาเขมรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ “娘” ในภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ (สมัยหนานเป่ย 南北朝 ถึงสมัยถัง 唐朝 คือปี ค.ศ.420 ถึง ค.ศ.907) มีหลักฐานทางเสียงที่เหมือนกันคือ /niəŋ/ และความสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเครื่องราชบรรณาการ การยอมรับเจ้าเมืองที่ส่งมาปกครองจากจีนของอาณาจักรฟูนัน ทำให้อาณาจักรฟูนันรับอิทธิพลต่างๆมาจากจีน เป็นข้อสนับสนุน

3. เมื่อชาวเขี่ยน (ชาวไทย) อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณปัจจุบัน ด้วยความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ จึงมีการติดต่อสัมพันธ์กับเขมร เกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายเทภาษาและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ความหมายด้านอื่นๆ ของคำว่า “นาง” และ “สข” จึงเกิดการถ่ายเทสัมพันธ์กันในคราวนี้

จากเรื่องราวและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า ผู้คนในดินแดนนี้ได้รับอิทธิพลจากจีนมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นอาณาจักรฟูนันแล้ว มาถึงอาณาจักรเจนละอิทธิพลจีนก็ยังคงแผ่ขยายเข้ามาตลอดไม่ขาดสาย และแน่นอนว่าต้องมีอารยธรรมที่รับมาจากจีนตั้งแต่อาณาจักรฟูนันหลงเหลือสืบทอดมาถึงเจนละ รวมทั้งภาษาด้วย ชาวฟูนันอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาจีน โดยยืมคำว่า “娘” มาจากภาษาจีนก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนคงมีอาจตัดสินใจประเด็นนี้ได้ในขณะที่ จำต้องศึกษาให้แน่ชัดต่อไป แต่ที่แน่ๆ จากข้อสนับสนุนทั้งทางประวัติศาสตร์การตั้งและการโยกย้ายถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์เรื่องเสียงอ่านและความหมายของคำ ความผูกพันทั้งด้านเชื้อชาติและภาษาของชนชาวไทยกับชนชาวไทยในบริเวณอื่นๆ ที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากเขมร โดยเฉพาะในดินแดนที่ถูกระบุว่าเป็นหลักแหล่งกำเนิดดั้งเดิมของชนชาติไทยอย่างภาษาไทลื้อและไทจ้วงมีคำว่า “นาง” ใช้ในภาษามาแต่ดั้งเดิม เพียงพอที่จะสรุปสมมติฐานของบทความนี้ได้ว่า “นาง” ในภาษาไทย น่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับ “娘” ในภาษาจีน มากกว่าที่จะเป็นคำยืมมาจาก “สข” ในภาษาเขมร

บทสรุป

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งเรื่องการตั้งถิ่นฐานจนถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานของคนไทยที่เดิมมีถิ่นกำเนิดอยู่บริเวณที่เป็นประเทศจีนปัจจุบัน แล้วอพยพลงใต้สู่ดินแดนอาณาจักรเจนละ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กันของไทยกับจีน เขมรกับจีนและไทยกับเขมรที่

ชี้ชัดว่า ไทยมีความสัมพันธ์กับจีนและชนชาติไทที่อาศัยอยู่ในบริเวณประเทศจีน ปัจจุบันมาเป็นเวลายาวนานก่อนที่จะมีความสัมพันธ์กับเขมรเสียอีก รวมทั้งหลักฐานเรื่องเสียงและความหมายของคำที่เสียงภาษาไทยตรงกับเสียงภาษาจีน ก่อนประวัติศาสตร์คือ/nan/ มีความหมายสอดคล้องกันคือหมายถึง “เพศหญิง” แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาเขมร กลับมีทั้งข้อที่เหมือนและต่างกันทั้งในเรื่องเสียงและความหมาย ชี้ให้เห็นว่า คำว่า “นาง” ในภาษาไทยไม่ได้เป็นคำที่ยืมมาจาก “สฺน” ภาษาเขมร หากแต่เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับคำว่า “娘” ในภาษาจีน และอาจเดาต่อไปได้อีกว่า “สฺน” ในภาษาเขมรมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนมาตั้งแต่ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ได้ด้วย โดยสามารถสรุปเสียงของคำและช่วงเวลาเพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสามภาษาดังตารางต่อไปนี้

ช่วงเวลา	ภาษาจีน	ภาษาเขมร	ภาษาไทย
ภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์ 1046 ปี ถึง 256 ปี ก่อนคริสตกาล	/nan/	ก่อนพูนันจนถึงเริ่มต้นเจนละ /nān/ *เขียนแบบถ่ายถอดรูป อักษรอย่าง Long Sieam: 2000	/nan/
ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ ค.ศ. 420 - 907	/nián/	เจนละ /niəŋ/	/nan/
ปัจจุบัน	/nián/	เขมร /niəŋ/	/nan/

บรรณานุกรม

กาญจนา นาคสกุล. (2511) **นิรุกติศาสตร์-ภาษาเขมร**. อรุณสภาพระสุเมรุ, กรุงเทพฯ.

_____. (2539) **อ่านภาษาเขมร**. พิมพ์ครั้งที่ 2, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

_____. (2548) **พจนานุกรมไทย-เขมร**, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กาญจณี ละอองศรี(2525) “การค้นคว้าศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดของคนไทย” **เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาของสมาคมประวัติศาสตร์ เรื่อง “เวทีความรู้ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน” ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 30 – 31 มกราคม 2525.**

จิตร ภูมิศักดิ์. (2519) **ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. โครงการตำราสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

เฉลิม อยู่เวียงชัย. (2516) **สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์**. โรงพิมพ์ อรุณสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.

บรรจบ พันธุเมธา. (2521) **พจนานุกรมเขมรไทย ฉบับทุนพระยาอนุমানราชธนะ**. รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

_____. (2523) **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ถนอม อานามวัฒน์และคณะ. (2543) **ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย**. วัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

เท่าดวง แซ่และอ้ายคำเรียบเรียง, เรณู วิชาติศิลป์ ปวีรรต – แปล. (2544) **เชื้อเครือเจ้าแสนหวีสิบสองปันนา**. โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์, กรุงเทพฯ.

ชนศรี เวชภาดา.(2540) “การใช้คำเขมรในมหาชาติคำหลวง” ภาษาและวรรณคดีไทย. 14(14), 45-81.

เชียรชัย เอี่ยมวรเมธ.(2541) พจนานุกรมจีน-ไทย. รวมสาส์น, กรุงเทพฯ.

นวลจันทร์ ตูลารักษ์.(2547) ประวัติศาสตร์: การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาชาติไทย. โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, กรุงเทพฯ.

นิยะดา เหล่าสุนทร.(2538) ไตรภูมิพระร่วง: การศึกษาที่มา. แม่คำผาง, กรุงเทพฯ.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์.(2547) ไทยสิบสองปันนาเล่ม 1 .พิมพ์ครั้งที่ 3 .สยาม, กรุงเทพฯ.

ประภาพร (2508) “อิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่มีต่อเขมรในสมัยต้นกรุงศรีอยุธยา” วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 .

ประสงค์ ทองประะ. (2546) การศึกษาคำที่มีความสอดคล้องกันในภาษาไทยและภาษาเขมร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระเสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม,ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย (กลุ่มภาษา) ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปราณี กุลละวณิชย์. (2535) พจนานุกรมจ้วงใต้ – ไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ปราณี กุลละวณิชย์และคณะ. (2527) ศัพท์ไท 6 ภาษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พิริยะ ไกรฤกษ์. (2547) จารึกพ่อขุนรามคำแหงวรรณคดีประวัติศาสตร์การเมืองแห่งกรุงสยาม. พิมพ์ครั้งที่ 2, มติชน, กรุงเทพฯ.

พุทธศาสนบัณฑิต.(2539) มหาเวสสันดรชาดก. พุทธศาสนบัณฑิต,พนมเปญ.

ภักทียา ยิมเรวัต.(2544) ประวัติศาสตร์สิบสองจุไท. ธีระการพิมพ์,กรุงเทพฯ.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2544) พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยสมัยสุโขทัย
ไตรภูมิภษา.อรุณการพิมพ์,กรุงเทพฯ.

—————. (2546) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542.
นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น,กรุงเทพฯ.

เรืองเดช บันเชื่อนขัฒย์. (2531) ภาษาถิ่นตระกูลไทย. (พิมพ์ครั้งที่2) โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วิจิตรา แสงพลฤทธิ์. (2524) การใช้ภาษาไทย. พีรพัทธนา, กรุงเทพฯ.

วิจิตรวาทการ, พลตรี หลวง. (2549) งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย.
สร้างสรรค์บุ๊คส์, กรุงเทพฯ.

วิไลเลขา บุรณศิริและสิริรัตน์ เรื่องวงศ์वार.(มปป.)ประวัติศาสตร์อาเซียน
อาคเนย์. บทที่ 1 – บทที่ 12. มหาวิทยาลัยรามคำแหง,กรุงเทพฯ.

สงบ บุญคล้าย. (2524) ภาษาเขมรในภาษาไทย. วิทยาลัยครูบุรีรัมย์,
บุรีรัมย์.

—————. (2529) ลักษณะภาษาเขมร.วิทยาลัยครูบุรีรัมย์,บุรีรัมย์.

สมชาย ลำดวน. (2527) ภาษาเขมรที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม,มหาสารคาม.

สุริยา รัตนกุล. (2548) นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท.
สหธรรมิก. กรุงเทพฯ.

ศานติ ภัคคีคำ. (2549) พจนานุกรมคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยฉบับจำลอง
ครบรอบ 55 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-กัมพูชา.
อัมรินทร์พรินดีงแอนด์พับลิชชิง, กรุงเทพฯ.

ศุภรัตน์ เลิศพานิชกุล. (2540) “ความเป็นมาของชุมชนไทย” เอกสารการสอน
ชุดวิชาไทยศึกษาหน่วยที่ 1 – 7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.

- Benedict Paul K.(1942)Thai, *Kadai and Indonesian: A new alignment inSoutheastern Asia*, American Anthropologist 44:576-601.
- . (1975) **Austro-Thai: Language and culture**. New Haven: HRAF Press.
- Brown, J. Marvin (1965) *From Ancient Thai to Modern Dialects*. In **From Ancient Thai to Modern Dialects, and Other Writings on Historical Thai Linguistics**, pp. 69-254. White Lotus, Bangkok. ISBN 974-8495-07-8.
- Chamberlain,James R. (1972) ‘The Origin of The Southwestern Tai’ in **Bullentin des Amis du Royaume Laos**, 7-8:233 – 44 Vientiane
- Diffloth, Gérard. (1974) Austro-Asiatic Languages. **Encyclopaedia Britannica**. 480-484.
- Dodd,William C. (1923) **The Tai Race-Elder Brother of Chinese**. Cedar Rapids, Iowa, The Torch Press.
- Franklin E.Huffman. (1988) **Cambodian Literary reader and glossary**. Sortheast Asia Program ,Cornell University,Ithaca,Niwyork.
- Frank M.Lebar. (1964) **Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia**. New Haven,Conn.:HumanRelations Area Files.
- Gedney,William J. (1972) ‘A checklist for determining tones in Tai dialects’, in **Studies in Linguistics in honor of Georg L. Trager**. The Haug.Mouton.
- Grierson,G.A. (1903 - 28) **Linguistics servey of India**, 11vols. Culcutta, Office of the Superementendent of Government Printing.

Hartman, John F. (1986) ‘**Style, Scope, and Rigor in Comparative Tai Research**’ in Bickner, Robert J., Thomas J. hudak and Pacharin Peyasantiwong (eds.)

Jacob,M.Judith. (1974) **A Concise Cambodian-English Dictionary**. Oxford University, London.

Li Fang Kuei.(1959) “Classification by vocabulary : Tai Dialects” in **Anthropological Linguistics**, 1.2, 15-21.

----- . (1976) **Sino-Tai, Genetics Relationship Diffusion and typological similarities on East and Southeast Asian Languages**, Paper for the 1st Japan –US Joint Seminar on East and Southeast Asian Linguistics, Tokyo.

Manomaivibool Prapin. (1975) **A Study of Sino-Thai Lexical Correspondence**, PhD Dissertation, University Of Washington.

吉常宏. (2000) 《汉语称谓大词典》河北教育出版社, 河北。

龚群虎. (2002) 《汉泰关系词的时间层次》复旦大学出版社, 上海。

郭锡良(1986) 《汉字古音手册》北京大学出版社, 北京。

梁敏, 张均如. (1996) 《侗台语族概论》社会科学出版社, 北京。

សឹម ផេង. (២០០២) **វចនានុក្រមខ្មែរ - ថៃ**. ភ្នំពេញ.

យន់ ឧណ្ណច្បង និង រស់ សារ៉ាតុន។ (២០០៦) **វចនានុក្រមថៃ - ខ្មែរ ជំនើប**. ភ្នំពេញ.

ឡាន ស្បែង. (២០០០) **វចនានុក្រមខ្មែរបុរាណ តាមសិលាចារឹកបុរាណ សតវត្សទី ៦-៨**. ភ្នំពេញ.